

Τὸ διαγράμμα εἶνε ἐν γένει ἄχαρι καὶ ἀκομψόν (baroque), αἱ πτυχαὶ ἀτυχεῖς καὶ τὰ ἄκρα ἀμελῶς σχεδιασμένα· ἡ δὲ βαρεῖα ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἰδίως οἱ συσπειρούμενοι ἐκεῖνοι κίονες πιέζουσι καὶ καταστρέφουσι τὸ ὅλον. Ἡ ἀρμονία τῶν τόνων ἀπέπτῃ, εἵποτε ὑπῆρχεν, ὁ δὲ χρωματισμός, ψευδὴς ὢν, καθίσταται χυδαῖος καὶ μονότονος. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἴσως δικαιοτέρον ἀρμόζει τὸ ἰταλικὸν λόγιον «traduttore traditore»· αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ οὐρανίᾳ γραφαὶ ἔχουσιν ὡς ὑπόθεσιν τὰ ἔργα τοῦ ἱεράρχου ζῶντος καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ ἀπεβίωσαντος. Κατὰ τὸν κ. Μουστοξυδὴν ἀφιερώθησαν αὐταὶ ὑπὸ εὐλαβῶν ὀρθοδόξων τῷ 1727.

Ἡ εἰκὼν τοῦ κόμητος Σχυλεμβούργου¹ περὶ ἧς ἐγένετο πλεῖστος λόγος καὶ ἥτις εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, εἶνε μικρογραφικὸν τοῦ Παναγιώτου ἔργον μικρᾶς ἀξίας, ἐκ τοῦ ὑποίου δὲν δύναται τις νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἰκανότητος τοῦ ζωγράφου, οὔτε δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν πλήρη πίστιν εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Λεοντίου ἀποδομένους ἐπαίνους εἰς ἕτερον τοῦ Παναγιώτου ἔργον, τὴν τοῦ Φραγκίσκου Γριμάνη προσωπογραφίαν, ὅστις, ὡς ἀναφέρει ὁ Λεόντιος, «δὲν ἠμπόρεσεν ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ ἕως ὅλου τὸν Μωρεᾶν νὰ εἴθῃ καλλιτέρον διδάσκαλον ἀπὸ λόγου του νὰ τὸν ζωγραφίσῃ»². Ὅτι δὲν εὗρισκεν ὁ στρατάρχης ἐκεῖνος ἰκανὸν ζωγράφον καθ' ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον ὅπως γράψῃ τὴν εἰκόνα του, εἶνε πολὺ πιθανόν· δὲν πιστεύομεν ὅμως ὅτι καὶ ἐν Βενετίᾳ, εἰ καὶ ἡ τέχνη εἶχεν ἤδη παρακμάσει, δὲν ὑπῆρχε ζωγράφος ἰκανώτερος τοῦ Δοξάρᾳ. Ἐκ τῶν λόγων ὅμως τοῦ Λεοντίου ὁρμάται τις νὰ υποθέσῃ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ ὑπῆρχον ὡπωδήποτε ζωγράφοι τινές, ἀλλ' οὗτοι, ὡς νομίζομεν, θὰ ἦσαν πιθανῶς ξένοι, οὔτινες ἀποικιζόμενοι παρηκολούθουν τοὺς κατὰ καιροὺς αὐθέντας καὶ λοιποὺς ἡγεμονίσκους τῆς Πελοποννήσου. Ἰσως δὲ εἰς αὐτοὺς τούτους εἰσάχθῃ καὶ ὁ Παναγιώτης ἐξέμαθε τὰς πρώτας τῆς τέχνης ἀρχάς, ἀναντίρρητον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ ἡμέτερος Δοξάρᾳ μετέβη ποτὲ εἰς Βενετίαν καὶ ὅτι διέτριψεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ πόλει ἐκεῖνῃ τοῦ Ἀδρία, ὅπου ἐδιδάχθη ν' ἀποθαυμάζῃ τὰ μεγάλα ἔργα τῶν κατὰ τὴν ἐκκαίδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἀκμασάντων μεγάλων ζωγράφων.

Πλὴν τοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης πραγματείας μνημονευθέντος ἰδίου τοῦ Δοξάρᾳ πονηματίου, ὁ Παναγιώτης ἐπεχείρησε καὶ ἄλλας τινὰς μεταφράσεις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ μικρῶν περὶ τέχνης συγγραμμάτων³, ἐκ τῶν ὑποίων σπουδαιότερα εἶνε ἡ ἀνεκδοτος μείνασα μετάφρασις τοῦ περὶ ζωγραφίας (Trattato della Pittura) πολυτίμου συγγραμματος τοῦ ἐκ Βίνσης Λεονάρδου. Τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ἅμα

γνωσθὲν, συνεκίνησεν ἅπαντα τὸν τε καλλιτεχνικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν κόσμον, διότι ὁ Λεονάρδος ἦτο οὐ μόνον ζωγράφος, ἀνδριαντοποιός, ἀρχιτέκτων, μουσικὸς καὶ ποιητής, ἀλλ' ἦτο συνάμα καὶ μηχανικός καὶ υδραυλικός, καὶ ἐνὶ λόγῳ, ἐξοχὸς φυσικομαθηματικός. Περὶ τοῦ περὶ ζωγραφίας βιβλίου τούτου ὁ Ἀννίβας Καράκκας ἔλεγεν ὅτι, ἐὰν ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ εἶχε γνωρίσει τοὺς κανόνας ὅσους ἡ χρυσὴ τοῦ Λεονάρδου βίβλος περιέχει, ἤθελεν ἀπαλ-λαγῇ εἰκοσαετοῦς ἐπιπόνου ἐργασίας· ὁ δὲ Ἀλγα-ρότης, εἵπερ τις καὶ ἄλλος ἐξοχὸς τεχνοκρίτης, συνίστα τὸ σύγγραμμα τοῦ Λεονάρδου ὡς τὸ μόνον στοιχειῶδες, τὸ κατὰλληλον εἰς προαγωγὴν τῶν καλῶν τεχνῶν.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου τοῦ Λεονάρδου συνεκίνησε, φυσικῶς τῷ λόγῳ, καὶ τὸν ἡμέτερον Δοξάρᾳ, φλεγόμενον ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ καταστήσῃ γνωστὰς εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὰς ἀρχάς τῆς ὑπ' αὐτοῦ θαυμάζομένης ἰταλικῆς τέχνης. Καίτοι δὲ συναισθανόμενος τὴν φιλολογικὴν αὐτοῦ ἀπειρίαν, οὐδὲν ἤττον ἐπεχείρησε τὴν δυσχερῆ μετάφρασιν τοῦ ἔργου· ἐὰν δὲ μὴ ἐδυνήθη νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸν ἑλληνα λόγον ἀκριβῶς τὴν ἑννοίαν τοῦ κειμένου, τοῦτο ἀποδοτέον οὐ μόνον εἰς τὴν περὶ τὴν γλῶσσαν ἀπειρίαν τοῦ μεταφραστοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δυσχερὲς εἰς εὗρεσιν ἀντιστοιχῶν ὅρων ὅπερ καὶ σήμερον ἐτι, ὅτε ἡ γλῶσσα ἐπλουτίσθη ὑποσούν καὶ πλουτίζεται ὁσημέραι, θὰ καθίστατο δυσεπίτευκτον καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς καθ' ἡμᾶς σφόδρα λογίους.

Ὁ Λεονάρδος εἰς πληρεστέραν κατὰληψιν τοῦ κειμένου παρενέβαλεν εἰς τὸ χειρόγραφόν του καὶ τὰ ἀναγκαστικὰ διαγράμματα, τὰ ὅποια ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπωλέσθησαν· τὰ δὲ ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Λεονάρδου ὑπάρχοντα εἶνε ἀντιγεγραμμένα ἀπὸ τῶν ὑπὸ τοῦ γάλλου Poussin γενομένων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπολεσθέντων. Ἴδιον τοῦ Παναγιώτου ἔργον εἶνε μόνον τὸ ὑδατογράφημα τὸ παριστῶν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μετὰ τῶν τεσσάρων εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας ἀγγέλων.

[Ἐπεται τὸ τέλος].

ΓΕΡ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ἡ ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ¹

ΔΙΗΓΗΜΑ

— Νά, κείνους ἀπ' στέκειτῃ ὅξ' ἀπ' τὴν πόρτα. Ὁ κύρ Μοναχάκης καὶ οἱ τέως ὁμιληταί του, τῶν ὁποίων μεγάλως ἐκεντήθη ἡ περιέργεια, ἐστράφησαν ὅλοι πρὸς τὴν θύραν.

Δεύτερον παιδίον ὀκταετής, ξυπόλητον, ξεσκούφωτον, μὲ τὴν μίαν σκελὴν ἀνασηκωμένην ἕως τὸ γαστροκνήμιον, μὲ τοὺς πόδας βρεγμένους ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ἵστατο ἔξω τῆς θύρας, κρύπτον τὸ ἥμισυ τοῦ προσώπου ὀπισθεν τῆς παραστάδος, τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος ὀπισθεν τοῦ τοίχου, κυττάζον μὲ τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἔσω τοῦ καρνεῖου.

¹ Τέλος. Ἴδε σελ. 161.

¹ Τοῦ κόμητος Σχυλεμβούργου ὑπάρχει ὁ ἀνδρὶς ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς Κερκύρας, ἱστάμενος ἐπὶ ὑψηλοῦ βήθρου κοσμουμένου δι' ὀπλῶν καὶ σημαιῶν, εἶνε δὲ ἔργον τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Ἰωάννου Μαρία Μολλάιτη. Ἴδε Λ. Βροκίνη εἰς τὸ περὶ λειτανιῶν τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος.

² Λεοντίου ἱερομονάχου προσόμιον εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Π. Δοξάρᾳ μεταφράσεις. Ἑλλην. σελ. 23.

³ Περὶ τούτων ἴδε Ἑλληνομνήμονα.

— Ἐσύ, βρέ, τὴν εἶδες τὴ γυναῖκά μου νὰ φεύ-
γη; τοῦ ἐρώναξεν ὁ κύρ Μοναχάκης;

— Τ'ν εἶδια, μπάρμπα, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Καὶ ποῦ πάει;

— Ξέρου γ'ῶ;

Ὁ κύρ Μοναχάκης ἐσηκώθη ἐν ἀδημονίᾳ, καὶ μὲ ὀργίλην χειρονομίαν ἔκαμε νὰ τινάξῃ τὸ τσιμποῦκί του εἰς τὸ ἔδαφος.

Τὸ πρῶτον παιδίον, τὸ ὁποῖον ἴστατο πέντε βή-
ματα ἀπ' αὐτοῦ ἐτρόμαξε, φοβηθὲν μὴ φάγῃ καμ-
μίαν μὲ τὸ τσιμποῦκί, καὶ ἔτρεξε νὰ φύγῃ.

Τὸ δεύτερον παιδίον, ἔξω τῆς θύρας, ἔγεινεν ἄ-
φαντον ὀπισθεν τοῦ τοίχου.

— Μὴ φοβᾶσαι, εἶπεν ὁ κύρ Μοναχάκης, ἂν λὲς
ἀλήθεια, δὲν τρῶς ξύλο· μὰ ἔλα δῶ . . . εἰπέ μου
τί ξέρεις . . . γιατί . . .

Ἡ λέξις αὕτη ἦτο ἡ μόνη ἣν ἐπρόφερεν ὅπως
ὑποδηλώσῃ τὴν θλίψιν, τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἐντρο-
πὴν του.

— Νά, μπάρμπα, εἶπεν ἀναθαρρήσας καὶ στα-
θεὶς ἐγγὺς τῆς θύρας ὁ παῖς· οὐ Βασίλ'ς εἶδεις τ'
βάρκα, ἀπ' μπῆκεν ἡ γ'ναϊκά σ' μαζὺ μετ' τ' Καλ-
κῶρ' τοῦ γυιό, κὴ κάμανε κατὰ τοῦ Δασκαλεῖο νὰ
σουργιανίσ'νε. Μετ' φώναζει κὴ μένα κὴ μῶδειζει ἀ-
λάργα τ' βάρκα, μὰ τσ' ἀθρῶπ' δὲν τσ' εἶδια.
Λέγαμε· πῶς θελὰ γυρίσ'νε γλήουρα πίσου· ὕστερα
τσ' εἶδιαιμε κὴ κάμανε πέρ' ἀπ' τ'ν Πούντα κὴ
βγήκανε ὅξ' ἀπ' τοῦ λιμάν'. Καρτεϊροῦμε νὰ γυ-
ρίσ'νε πίσου, δὲ γυρίσανε.

— Καὶ πόση ὥρα εἶνε ποῦ τοὺς εἶδατε;

— Νά, ὡς δυὸ ὥρες κὴ παραπάν'. . . τάπου-
τώρα.

— Καὶ γιατί δὲν ἦρθατε πρωτύτερα νὰ μοῦ
πῆτε;

— Μὰ δὲν εἶνε πολλὴ ὥρα . . . ὡς μιὰ ὥρα,
μιὰ οὐρίτσα . . . κὴ παρακάτ' . . . λίγη ὥρα . . .
τάπουτουρίτσα.

Ὁ κύρ Μοναχάκης ἔκαμε νέαν ὀργίλην χειρο-
νομίαν, διὰ ν' ἀποθέσῃ παρὰ τὴν γωνίαν τὸ τσιμ-
ποῦκί του. Τὸ παιδίον ἔσπευσε νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν.

★

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Βασίλης τῆς Μάρκηνας, ὅστις
εἶχε προπορευθῇ κατὰ τριακόσια βήματα, ἔτρεχε
μὲ τὴν προθυμίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν δεικνύουσι
τὰ παιδιά ὅπως δώσωσι καλὴν ἢ κακὴν εἶδησιν, διὰ
νὰ πάρουν «τὰ συχαρήκια» ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώ-
σει, διὰ νὰ διασκηδᾶσιν μὲ τὴν ἀμηχανίαν τοῦ
ἐνδιαφερομένου ἐν τῇ δευτέρᾳ. Ἐρθασεν ἀσθμαίνων
ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ πλοίαρχου τῆς σκούνας, καὶ
σταθεὶς ὑπὸ τὸν ἐξώστην, ὅπου ἔβλεπε τὴν θύραν
ἀνοικτὴν καὶ ἄρθονα ρῶτα εἰς τὸν θάλαμον, ἤρχισε
νὰ φωνάζῃ μὲ ὁλὴν τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων του.

— Μπάρμπα! πήρανε τ' βάρκα!

Ὁ Βασίλης δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ εἰσέλθῃ εἰς
τὸ καφετεῖον πρῖν, ὅπως δώσῃ τὴν εἶδησιν εἰς τὸν
κύρ Μοναχάκην. Ἀλλὰ τώρα, ἰδὼν ὅτι ὁ σύντρο-
φός του ἔδωκε τὴν εἶδησιν χωρὶς νὰ φάγῃ ξύλον,
καὶ ἐκτὸς τούτου, διότι εἰξυρεν ὅτι ἀπὸ τὸν ἐξώ-
στην δὲν θὰ τὸν ἐρθανεν ἡ χονδρὴ ράβδος τοῦ

πλοίαρχου, εἶχε λάβῃ θάρρος καὶ ἔσπευσε νὰ προ-
λάβῃ τὸν σύντροφόν του, ὅπως ἀπολαύσῃ αὐτὸς
τὴν ἡδονήν.

Ὁ καπετὰν Κυριάκος, ὅστις ἐκάθητο ἀκόμῃ
παρὰ τὴν τράπεζαν, μὴ χορταίνων νὰ φιλοταίξῃ
καὶ νὰ κουτσοπίνη, ὅπως συνειθίζει ὁ ναυτικός ὅταν
διὰ τινὰς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ παρὰ τὴν ἐστίαν του,
παρατείνων καὶ ἀναλύων ἐπ' ἄπειρον τὴν τόσον
σπανίαν δι' αὐτὸν ἡδονὴν ταύτην, ἐσηκώθη κ' ἐξῆλ-
θεν εἰς τὸν ἐξώστην.

— Τ' εἶνε, βρέ;

— Νά, πήρανε τ' βάρκα σ'.

— Ποιός;

— Οὐ Μαθιὸς τ' Μαλαμοῦ.

— Ποιὸς Μαθιὸς τ' Μαλαμοῦ;

— Νά, οὐ γυιὸς τσ' Καληώρηνας, πῶς 'νε λένε.

— Καὶ ποῦ τὴν πάει;

— Νά, ὅξ' ἀπ' τοῦ λιμάν'!

— Μονάχος του;

— Μαζὺ μετ' μιὰ γ' ναῖκα.

— Μαζὺ μετ' μιὰ γ' ναῖκα! ἐπανέλαθεν ἑκπλη-
κτος ὁ καπετὰν Κυριάκος. Καὶ ποιὰ;

Δὲν ἤκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον,
διὰ καλὸν καὶ διὰ κακόν, ἐπροφυλάσσετο ὑπὸ τὸν
ἐξώστην.

— Καὶ πῶς δὲν ἦρθες νὰ μοῦ πῆς χαμπάρι!
ἀνέκραξεν ὁ καπετὰν Κυριάκος.

Ἀλλὰ τὸ παιδίον εἶχε γείνη ἤδη ἄφαντον, ὅπι-
σθεν τῆς γωνίας τοῦ τοίχου, καὶ μόνον τὰ βήματά
του ἤκούοντο δρομαῖα ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου.

«Ὁ μούτσος, τοῦ διαβόλ' ὁ γυιός, θὰ τῷστρωσε
πουθενὰ στὸ μεθύσι, ἤρχισε νὰ μονολογῇ ὁ καπε-
τὰν Κυριάκος, κί' ἄρῃσε τὴ βάρκα στὴν τύχη τῆς».

Πάραυτα ἔστειλε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ μούτσου,
τὸν ὁποῖον μετὰ πολλὰς ματαίας ἐρεύνας εἰς τὰ
καπηλεῖα τῆς ἀγορᾶς, εὔρον τέλος εἰς μίαν παρὰ-
μερὴν ταβέρναν, ἀπὸ τὸν μέσα δρόμον.

★

Ὁ πλοίαρχος παρήγγειλεν εἰς δύο τῶν συντρό-
φων του, οἵτινες ἐλάμβανον ἀναψυχὴν κατ' οἶκον,
νὰ δανεισθῶσι λέμβον τινά, ὅπως ἀνέλθωσιν εἰς τὴν
σκούναν καὶ καταβιβάσωσιν ἀπὸ τὸ κατὰστρωμα
τὴν μεγάλην σκαμπαθίαν μὲ τὰ ἐξ κουτιά. Δὲν
τὸν ἔμελε τόσον διὰ τὴν γυναῖκα ἥτις ἐκλάπη, ὡς
φαίνεται, οὔτε διὰ τὸν τυχερὸν νέον ὅστις τὴν εἶχε
συνοδεύσει, ὅσον διὰ τὴν νεοπαγῇ, κομψὴν καὶ στε-
ρεὰν ρελοῦκαν του. Παρήγγειλεν ἐπίσης νὰ στρα-
τολογήσωσιν ἐκ τῆς προκουμαίας ὡς κωπηλάτας δύο
ἢ τρεῖς πορθηεῖς, καὶ νὰ τρέξωσιν εἰς καταδίωξιν
τῆς βαρκούλας.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ κύρ Μοναχάκης, μαθὼν εἰς
τίνα ἀνῆκεν ἡ κλαπέισα λέμβος, ἐπαρουσιάσθη πε-
ρίλυπος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλοίαρχου.

— Μπορεῖς νὰ πᾶς μαζὺ μετ' τὴ σκαμπαθία καὶ
τουλόγου-σου, τοῦ εἶπεν ὁ καπετὰν Κυριάκος, —
ὅστις εἶχε μάθῃ τέλος εἰς τίνα ἀνῆκεν ἡ κλαπέισα
(κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τὴν ὁποίαν φυσικὰ ἔδιδε τὸ
κοινὸν εἰς τὸ συμβεβηκὸς) σύζυγος.

Ὁ κύρ Μοναχάκης αὐτὸ ἴσα—ἴσα ἐπεθύμει, νὰ

ὑπάρχει μὲ τὴν σκαμπαβίαν. Ἐφοβεῖτο νὰ μείνῃ ἐν ἀγωνιώδῃ προσδοκίᾳ εἰς τὴν πολίχνην, καὶ τοῦ ἐφαινετο ὅτι, ἂν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν καταδίωξιν, διὰ τοῦ ἀντιπερίσπασμου τούτου, ἡπιώτερον θὰ ἡσθάνετο τὸν πόνον του. Ἐτρεφε πεποίθησιν εἰς τὴν Λιαλιὺ ὅτι δὲν ἦτο ἱκανή, καθὼς εἶπεν ἡ ἰδία, νὰ προδώσῃ τὴν τιμὴν του, ἀλλὰ καὶ πάλιν, τίς οἶδε! Τίς δύναται νὰ ἐξιχνιάσῃ τῆς γυναικείας ιδιουσυχρασίας τὰ μυστήρια; Ἐγνώριζε τὴν ἀσθενικὴν καὶ ὀνειροπόλον προδιάθεσιν τῆς καὶ τὴν μεγάλῃ καὶ βαθεῖαν νοσταλγίαν τῆς. Ἀλλὰ πῶς νὰ δώσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς νὰ τὰ ἐννοήσωσιν αὐτά; Ἀλλοίμονον εἰς ὅποιον πέσῃ εἰς λάκκον πλήρη ὕδατος, καὶ ἂς εἴνε καθαρὸν τὸ ὕδωρ. Πιθανὸν ν' ἀποφασίσουν νὰ σοὺ δώσωσι χεῖρα βοηθείας, ἀλλὰ δὲν θὰ παύσουν νὰ σὲ περιγελῶσιν. Αὐτὸς ὅμως ἦτο βέβαιος περὶ τῆς Λιαλιῶς του, ὅσον δύναται ἀνὴρ νὰ εἴνε βέβαιος περὶ γυναικός. Ἀπὸ τὸν καιρὸν καθ' ὃν, στενὸς φίλος τοῦ πατρικοῦ τῆς οἴκου, τὴν ἐφίλει καὶ τὴν ἐχόρευε τριετὴ εἰς τὰ γονάτα του, τριακοντούτης αὐτός, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν πενταετὴ τὴν ἐφίλευε γλυκίσματα, ἀνευ ὑστεροβουλίας καὶ προγνώστικου πνεύματος διὰ τὸ μέλλον, ἀπὸ τὸν χρόνον καθ' ὃν τραυλίζουσα τὸν ἐκάλει «μπάμπα-Μοναχάκη», ἕως τῆς ἡμέρας καθ' ἣν, καὶ σύζυγός του γενομένη ἀκόμη ἐξηκολούθει νὰ τὸν ἀποκαλῇ «μπάμπα Μοναχάκη», τὴν εἶχε παρακολουθήσει παιδίσκη, νεάνιδα καὶ γυναῖκα, καὶ τὴν εἶχε μελετήσει καλῶς, καὶ εἴξευρεν ὅτι, ὑπὲρ πάσαν ἄλλην γυναῖκα, ἔζη μὲ τὴν κεφαλὴν τῆς καὶ μὲ τὰ νεῦρά τῆς.

Παρήλθεν ἡμίσεια ὥρα ἕως οὗ οἱ δύο ναῦται τοῦ καπετὰν Κυριάκου πεισθῶσι νὰ ξεκολλήσουν ἀπὸ τὰ σπῆτια των. Ἄλλη ἡμίσεια ὥρα ἀχριστότου εὐρωπὶ βάρκην, ἀνέλθωσιν εἰς τὴν σκούαν καὶ καταβιθάσωσι τὴν σκαμπαβίαν εἰς τὴν θαλάσσαν. Ἄλλη ἡμίσεια ὥρα μέχρις οὗ στρατολογήσωσιν ὡς κωπηλάτας πορθμεῖς ἢ ἄλιεῖς ἐκ τῆς προκυμίας, τῶν ὁποίων αἱ λέμβοι δίκωποι ἢ τετρακωποι καὶ βαρεῖαι οὔσαι δὲν ἐκρίνοντο κατὰλληλοι διὰ τὴν καταδιώξιν, — καὶ μέχρις οὗ συνεννοηθῶσιν ὅλοι, καὶ εἴνε ὅλοι σύμφωνοι νὰ ἐκπλεύσωσι. Τέλος ἐπέβησαν τῆς σκαμπαβίας, ὁ κύρ Μοναχάκης ἐβδόμος ἐκάθισεν εἰς τὸ πηδάλιον, καὶ ἐξεκίνησαν.

Διὰ συντόνου κωπηλασίας, ἐξῆλθον τοῦ λιμένος. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωσι τὴν βαρκούλαν. Ἡ θάλασσα, φλύαρος καθὼς ἡ γυνή, εἴνε ὅσον αὕτη ἐχέμυθος, καὶ ποτὲ δὲν διηγείται τὸ μυστικόν τῆς. Ὅσον εἴνε δυνατόν νὰ εὕρῃ τις τὰ ἔγνη τῶν ἄλλοτριῶν φίλημάτων ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς γυναικός, ἄλλο τόσο εἴνε δυνατόν νὰ εὕρῃ ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς κυανῆς ἐκτάσεως τὰ ἔγνη τῆς βαρκούλας. Τίς οἶδεν! ἐπὶ τέλους, διελογίζετο ὁ κύρ Μοναχάκης γυνὴ ἦτο. Ὁ ἔρως εἴνε πλάνος καὶ ἡ νεότης εὐαπάτητος. Τίς ἔρως εἴνε πλάνος καὶ ἡ νεότης εὐαπάτητος. Τίς ἐγνώριζεν ἂν δὲν εἶχεν ἁμαρτήσῃ ἤδη; ὦ! καλὰ τῆς τὸ ἔλεγεν αὐτός, ὅτι πλησίον του θὰ ἦτο ἀσφαλὴς, διότι γεραρὸς σύζυγος ἐπέχει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τόπον πατρός διὰ νεαρὰν γυναῖκα. Καλὰ τὸ ἔλεγε καὶ ἐκείνη, ὅτι πλησίον του θὰ ἦτο ἀσφαλὴς, καὶ ἂν ἤθελε νὰ σφάλλῃ ἀκόμη. Τώρα, χιλιάκις ἂν

ἦτο ἀθάνα, ὁ κόσμος θὰ τὴν κατεδίκαζεν. Ἀλλὰ πλησίον του, χιλιάκις ἂν ἡμάρτανε, θὰ ἦτο τίμια εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου.

Οἶμοι! καθὼς ἡ βασιλοπούλα τοῦ παραμυθιοῦ, ἂν ὑπεβάλλετο εἰς τὴν διὰ τοῦ σαγιττεύματος θεοδικίαν, μόνον τὰ ἄκρα τῶν ἀθρῶν δακτύλων τῆς μιᾶς χειρὸς τῆς θὰ ἤγγιζε τὸ βέλος.

*

Εἰς τὸ πέλαγος, ἀνάμеса εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο νήσων πέραμα, ἔπλεεν ἡ βαρκούλα. Ἡ φιλόφρων Ναῖς τῶν θαλασσιῶν ρευμάτων ἔφερε βοηθητικὸν ῥεῦμα ὑπὸ τὴν τροπὴν τῆς, καὶ ἡ εὐμενὴς Αὐρα τῶν ἀπογείων πνοῶν ἔστειλεν ἐλαφρὰν ῥιπὴν εἰς τὴν πρῶμινον τῆς. Ἡ δροσερὰ πνοὴ ἐδυνάμωσε τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς ὤμους τοῦ νέου καὶ ἔσφιγγε τοὺς ἀπαλούς μυῶνας τῆς νεαρᾶς γυναικός. Ἐκωπηλάτουν ὡς δύο ἡσκημένοι ἐρέται, τὰ ἐλαφρὰ κωπία δὲν τοὺς ἐκούραζον, καὶ εἶχον ὑπερβῇ ἤδη τὸ ἥμισυ τῆς ὑγρᾶς ὁδοῦ.

Ὅταν ἡ σκαμπαβία, ἡ τρέχουσα μὲ δρόμον ἀπολυτῆς φορβάδος, ἐπλησίαζεν εἰς τὸ ἀκρωτήριον Τραχηλῖ, τότε μόνον οἱ ἐπ' αὐτῆς ναυτικοὶ παρετήρησαν τὴν βαρκούλαν.

— Τ' εἶν' ἐκεῖ;

— Ἡ βάρκα!

Ὁ κύρ Μοναχάκης ἔστρεψεν ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν.

— Ἀ! αὐτὴ εἴνε!

— Ποιὸς ξέρει; δὲν πιστεύω νὰ εἴνε αὐτή, εἶπεν εἰς τῶν ναυτῶν, ὅστις ἐπεθύμει νὰ ἦτο τρόπος νὰ μὴν ἦτο αὐτή, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ νέου, προσβέτου καὶ λίαν ἀνιαιροῦ κόπου.

— Αὐτὴ εἴνε, χωρὶς ἄλλο, εἶπεν ἄλλος, ὅστις ἐπεθύμει νὰ ἦτο ἐκ παντὸς τρόπου αὐτή, διότι μεγάλως τὸν ἐκέντριζεν ἡ περίεργος αὐτῇ θαλασσία σκηνή, ἂν κατώρθωνον νὰ συλλάβωσι τὴν βάρκαν μετὰ τῆς γυναικός καὶ τοῦ ἐραστοῦ τῆς.

— Αὐτὴ εἴνε! ἀπεφάνθη ὁ κύρ Μοναχάκης νὰ τὰ γυρίσουμε κατὰ καὶ, παιδιά νὰ ὀρτσάρω...

— Ποῦ πάει ἀπὸ καὶ; ἠρώτησεν εἰς ναύτης.

— Πάει στὸν Ἀι-Νικόλα. τὸ συντομώτερο δρόμο, βλέπεις, διαλέξαντες καὶ ἡμεῖς ξεπλατισθήκαμε τόσῃ ὥρᾳ νὰ τρέχουμε στὸ βρόντο.

— Νὰ τὰ γυρίσουμε, παιδιά! ἐκραξεν ὁ κύρ Μοναχάκης σὰς παρακαλῶ, γλήγορα, νὰ τὰ γυρίσουμε σὶα ἕνας, νὰ ὀρτσάρω!

Οἱ ἐξ ἐρέται εἶχον ἀφήσει τὰς κώπας, καὶ ἡ σκαμπαβία ἐβαίνειν ἀκόμη μὲ τὴν «κεκτημένην ταχύτητα». Ὁ κύρ Μοναχάκης ἐφώναζεν ἐντούτοις, ρειδόμενος τοῦ χρόνου τὸν ὅποιον ἔχαναν.

— Σία, παιδιά, σία. Γυρίστε κατὰ καὶ! ὀρτσα σκαμπαβία!

Ἄλλ' οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Συμβούλιον εἶχε στηθῇ ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους. Ἄλλοι ἔλεγον νὰ προχωρήσωσιν ἐμπρός, ἄλλοι νὰ στραφῶσι βορείως πρὸς τὸ μέρος τῆς βαρκούλας. Τέλος ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη τῶν πλειστών, οἵτινες ἠλεκτρίζοντο ἐκ τοῦ προσδοκωμένου ἀπολαυστικοῦ θεάματος.

Ἐστρεψαν ἀριστερὰ τὴν πρῶραν, καὶ ἔλαβον τὰς

κώπας μὲ νέαν ῥώμην, οἶαν μετέδιδεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἡ φυσικὴ πρὸς τὴν νίκην φιλοτιμία καὶ ἡ προσδοκία τοῦ παραδόξου θηράματος. Ἄλλ' ἡ σκαμπαβία ἀπείχε τώρα ἀπὸ τὸν ὄρμον, πρὸς ὃν ἔπλεε, τὸν τριπλοῦν τοῦ δρόμου ὅσον ἀπείχεν ἡ βαρκούλα. Καὶ ἂν ἡ πρώτη εἶχε τριπλὴν δύναμιν κωπῶν, εἶχεν ὁμως καὶ πενταπλοῦν ὄγκον καὶ τριπλάσιον βύθισμα.

Ὁ Μαθιὸς εἶδεν ἐγκαίρως τὴν στροφήν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμεν αἰφνιδίως ἡ σκαμπαβία, καὶ ὑπέδειξε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν σύντροφόν του.

— Κύτταξε, εἶπε· μᾶς κυνηγοῦν.

— Τώρα, ἄς μᾶς πιάσουν! ἀνέκραξεν εὐθύμως τὸ Λιαλιώ. Μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε μακρύτερα ἀπὸ μᾶς.

— ὦ! βέβαια· πολὺ μακρύτερα. Μὰ ἔχουν πολλὰ κουπία.

— Κ' ἡμεῖς ἔχουμε μεγάλη δύναμι!

Κ' ἐδιπλασίασε τὴν ζέσιν της εἰς τὴν κωπηλασίαν.

Ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον ἐπαίχθη κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς ἐκείνης, ἐνῶ ἡ ὥρᾳ σελήνη κατήρχετο ἡρέμα πρὸς δυσμὰς, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀλέκτορος ἠκούετο ἐκπέμπουσα τὸ δεύτερον λάλημα ἀνὰ τὰς σπαρτάς ἐπὶ τῶν κλιτύων καὶ τῶν κοιλάδων ἀγροικίας, τὸ παιγνίδιον τοῦ φοβεροῦ καὶ μεγαλοπολικήμου ὀκτάποδος τοῦ κυνηγοῦντος τὴν μαρίδα, καὶ τοῦ καταδυομένου καὶ φιλοπαίγμονος δελφίνος τοῦ θηρεύοντος τὴν ζαργάναν. Ἡ σκαμπαβία ἔτρεχε μετὰ ῥυθμικοῦ κρότου τῶν κωπῶν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν διχαλωτῶν σκαλμῶν, μὲ δύναμιν ἀπαισίου καρχαρίου, πομπώδης καὶ μονότονος. Ἡ βαρκούλα ἔφρευγεν ἐπὶ τοῦ κύματος ὡς ὁ φελλός, μετ' ἐλαφροῦ ὡς ὁ κρότος τοῦ φιλήματος φλοίσβου, ἀπωθοῦσα μὲ τὰς μικρὰς παιγνιώδεις κώπας της τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα τὴν ἐθώπευον καὶ τὴν προέπεμπον τρέχοντα μαζὺ της, ὡς τιμητικὴ συνοδία προηγούμενης καὶ ἐπομένη βασιλικῆς ἄρματος, καὶ θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἄορατοι Τρίτωνες τὴν ἔφερον ἐπιπολῆς τοῦ κύματος, διὰ νὰ μὴ χάνη ταχύτητα μὲ τῆς τρόπιδος τὸ βῦθος.

★

Ἐν τούτοις, ὀφθαλμοφανῶς, ἡ σκαμπαβία ἐκέρδιζε δρόμον ἐπὶ τῆς βαρκούλας. Ἐτρεῖξαν ἀκόμη, ἔτρεξαν πολὺ, καὶ πάντοτε ἡ σκαμπαβία ἐκέρδιζε δρόμον, καὶ πάντοτε πλησιεστέρα ἐφαίνετο, ἐωσότου ἡ ἀπόστασις, ἡ χωρίζουσα ἀκόμη τὴν βαρκούλαν ἀπὸ τῆς παραλίας ἦτο ἥδη μικρά, ἐλαχίστη, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἔτρεχεν ἡ σκαμπαβία, ὁ Μαθιὸς ἐπρόλαβε κ' ἔρριξε τὴν βαρκούλαν μεθ' ὀρμῆς εἰς τὰ ῥηγά, ἐπὶ τῆς ἄμμου.

— Πάντα κατενόδιο! ἔκραξε φαιδρῶς τὸ Λιαλιώ.

Ἡγέρθη, βλέπουσα τὸν λευκὸν τοῖχον τοῦ ναύσκου τοῦ Ἀγ. Νικολάου στίλβοντα εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἔκαμε τὸν σταυρὸν της, κ' ἐπήδησε πρώτη εἰς τὴν ἄμμον τῆς παραλίας, βρέξασα τὰς πτέρνας εἰς τὸ ὕδωρ.

Ὁ Μαθιὸς ἐπήδησε κατόπιν της κ' ἔδοκίμασε νὰ σύρῃ τὴν βάρκαν.

Ἡ σκαμπαβία δὲν ἀπείχεν ἤδη ἢ εἴκοσιν ὀργυιάς ἀπὸ τοῦ ὄρμου.

Ὁ νέος ἐπροσπάθει νὰ σύρῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου τὴν βάρκαν, σπένδων νὰ συνοδεύσῃ τὴν Λιαλιώ ἐπ' αὐτὴν εἰς τὸ χωρίον. Ὑπώπτειεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς σκαμπαβίας θὰ τοὺς ἐκυνήγουν κ' ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, καί, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ διατί, ἦτο εὐτυχὴς διὰ τοῦτο. Ἡ τελευταία ἐκμυστήρευσις τῆς Λιαλιῶς, περὶ τοῦ μνηστῆρος τοῦ πνιγέντος ἐν τῷ Εὐξείνῳ, δὲν ἵσχυσε νὰ τὸν καθησυχάσῃ, καὶ ὁ πειρασμὸς τοῦ ἐνέπνεε τὴν σκέψιν, ὅτι μία γυνὴ ἥτις ἐλησμόνησε τὸν ἀτυχῆ ἐκείνον διὰ νὰ νυμφευθῇ ἓνα γέροντα, ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸν γέροντα δι' ἓνα τρίτον μένοντα εἰς τὴν πατρίδα της. Ἄλλ' ἂν τοὺς κατεδίωκον ὁμοῦ εἰς τὴν ξηράν, καὶ αὕτη ἐνεπιστεύετο εἰς αὐτόν, καὶ ἀπῆρχοντο ὁμοῦ εἰς τὸ χωρίον της, ὦ! τότε ὁ ἔρωσ τοῦ θὰ καθηγιαζέτο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης.

Αἰφνης, ἡ φωνὴ τοῦ κυρ Μοναχάκη, ὅστις ἐφαίνετο ὀρθός, εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης, παρὰ τὴν πύμνην τῆς σκαμπαβίας, ἠκούσθη ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός.

— Λιαλιώ! ἔ! Λιαλιώ!

Ἡ Λιαλιώ ἐστάθη σύννους, κάτω νεύουσα τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶτα κράξασα ἀπήντησεν.

— Ὅριστε, μπάρμπα — Μοναχάκη!

— Θέλεις νὰ πᾶς στοὺς γονεῖς σου, ψυχίτσα μου; Καλὰ θὰ κάμῃς! Καρτέρει νάρθω κ' ἐγώ, νὰ σὲ συνοδεύσω ὡς ἐκεῖ, μήπως κακοπαθήσῃς στὸ δρόμο μοναχὴ σου, ἀγάπη μου!

— Καλῶς νάρθῃς, μπάρμπα Μοναχάκη! ἀπήντησεν ἀνενδοιάστως τὸ Λιαλιώ.

★

Ὁ νέος ἵστατο ἐντροπαλὸς πλησίον της, κυττάζων αὐτήν, ἔμφοβος καὶ μὴ ἐννοῶν.

— Σύρε στὸ καλὸ, μὲ τὴ σκαμπαβία, Μαθιέ μου π'λάκι μου, τοῦ εἶπε μὲ τόνον εὐλικρινοῦς συγκινήσεως τὸ Λιαλιώ· κρίμα 'ς ποῦ εἶμαι μεγαλειότερη στὰ χρόνια ἀπὸ σένα· ἂν πέθαινε ὁ μπάρμπα-Μοναχάκης, θὰ σ' ἐπαίρνα.

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ο ΡΗΤΙΝΙΤΗΣ

Ἡ προσθήκη τῆς ρητίνης εἰς τὸν οἶνον εἶχε καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὡς ἀρχικὸν λόγον τὴν μεγαλειέτην διατηρητότητα, τὴν ὁποῖαν προσδίδει εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο. Σήμερον ὁμως ὁ λόγος αὗτος κατήνησε νὰ μὴν εἶναι ὁ μόνος. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ διακρίνωμεν δύο περιπτώσεις: τοὺς παντοσείδεις ἐκείνους οἶνους, εἰς τοὺς ὁποίους εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ ἄτεχνος οἰνοποιία ἀναγκάζεται νὰ προσθέτῃ ρητίνην πρὸς εὐκολωτέραν διατήρησιν, καὶ τοὺς ὁποίους θὰ ὀνομάσωμεν ρητινωμένους οἶνους, καὶ ἄφ' ἑτέρου τὸν γνωστὸν καὶ ὀρισμένον λευκὸν οἶνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ρητίνη προστίθεται ὄχι πλέον ὡς τι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ὡς συμπληρωτικὸν συστατικόν, καὶ ὅστις ὀνομάζεται ρητινίτης. Περὶ τῶν ρητινωμένων οἶνων δὲν ἀξιίζει νὰ γίνηται